

Momenter som kan benyttes i observasjon av høytlesing:

Svært langsomt lesetempo:

- Legg merke til hvilke ord eleven bruker lengst tid på.
- Har eleven utfordringer i begynnelsen av ordene?
- Kommer eleven i gang med avkoding, men blir usikker utover i ordene?
- Er det noen ord eleven gjenkjenner raskere enn andre?
- Hvordan mestrer eleven regulære ord; korte ord, lange ord, ord med konsonantforbindelser, ord med diftonger?
- Hvordan mestrer eleven irregulære ord; korte, høyfrekvente ord, ord med stumme lyder, sammensatte grafemer, lang/kort vokal?

Svært hurtig lesetempo:

- Undersøk om eleven har lært seg teksten utenat.
- Klarer eleven å lese nye ukjente ord?
- Har eleven fått med seg innholdet i teksten?
- Korrigerer eleven feillesinger?

Svak leseflyt:

- Leser eleven hakkete, enkelte ord leses raskt og andre langsomt eller nølende?
- Tar eleven «sats» ved enkelte ord, for å komme gjennom, men stopper opp og må prøve å lese ordet på ny igjen?
- Må eleven lese enkelte ord flere ganger?
- Leser eleven ord med feil betoning?

Unøyaktig avkoding:

- Preges lesingen av gjetting på bokstavnivå?
 - o Gjetter eleven på grunnlag av første bokstav?
 - o Gjetter på grunnlag av bokstaver inni ordet?
 - o Forveksler bokstaver som er formlike?
 - o Forveksler bokstaver som er lydlike?
 - o Er usikker på ord som inneholder bokstaver som kommer langt ut i alfabetet?
 - o Gjetter på grunnlag av enkelte bokstaver i ordet?
 - o Trekker siste bokstav i ord de nettopp har lest med seg inn i lesing av neste ord?
 - o Stokker om på bokstavrekkefølgen i et ord?
 - Tar siste bokstav i ordet med seg inn i begynnelsen av ordet?
 - Stokker om på alle bokstavene i ordet?
- Gjetter eleven på deler av ord; forstavelser, endelser, konsonantopphopninger, diftonger, dobbelt konsonant, komplekse grafem?
- Hopper elever over ord i teksten?
- Legger eleven til ord i teksten?
- Erstatter eleven ord i teksten med andre ord som passer inn i konteksten?
- Hopper eleven over linjer i teksten?

Atferd i lesesituasjoner:

- Eleven blir fort sliten, gnir seg i øynene, myser og/eller får vondt i hodet.
- Holder teksten svært nær seg under lesingen.
- Skriftstørrelse og skrifttype påvirker ordavkodingen.
- Eleven gir uttrykk for at bokstavene glir over i hverandre, «beveger på seg» eller endrer utseende.
- Eleven vegrer seg for å lese høyt for andre, unngår situasjoner som innebærer lesing.
- Glemmer bokstaver eller ord som nettopp er lest.
- Avkodingsferdighetene varierer sterkt fra dag til dag, eller med dagsform. Eleven kan bokstaver eller ord en dag, men ikke dagen derpå.
- Lesingen blir mer unøyaktig eller «hakkete» utover i teksten.
- Mister konsentrasjonen under leseaktiviteter.
- Får ikke med seg innholdet i teksten.

Momentlisten er på ingen måte utfyllende. Vurdering og observasjon må sees i sammenheng med hvor langt elevene er kommet i skoleløpet, hvilken undervisning de har fått og hva som er forventet i forhold til ferdighetsutvikling. I tillegg vil det være faktorer knyttet til erfaringer, miljø og forutsetninger som må tas i betraktning i en vurdering av elevenes ferdighetsutvikling.